

best of vol. I.

zdeněk zapletal

Copyright © Zdeněk Zapletal, 2010
Cover and layout © Lucie Mrázová, 2010

ISBN 978-80-87162-73-6

Láska ve Zlíně

„Láska ve Zlíně je záležitost střízlivá a praktická jako všecko v tomto podivuhodném městě...“

Evžen Erdély: Baťa – Švec, který dobyl světa
(nakladatelství A. Kahler 1932, Archa Zlín 1990)

5:26

Nikdy ses už do Zlína nechtěl vrátit. Kvůli vzpomínkám. Kvůli snům. Trvalo to víc než deset roků. Potom jsi přestal snít a začal zapomínat vzpomínky. Vrátil ses. Stojíš u okna hotelového pokoje a díváš se ven. Nad Zlínem se rozednívá. Vidíš mrakodrap, budovy továrny, za nimi nepravidelný koberec světél sídliště Jižní Svahy. Díváš se na obchodní dům, na protáhlou budovu Tržnice. Vybaví se ti vůně bot a barva linolea na podlaze z doby, kdy se ještě v Tržnici prodávaly boty. Představíš si prodavačky v modrých pláštích, zrcadla těsně u země, červené koženkové sedačky a lesklé nazouváky. Je s tebou matka nebo otec. *Je ti to dost? Tlačí tě to? Pohni palcem*, říkají ti a ty hýbeš palcem a snažíš se vyhovět, ale stejně nevíš. V kupování bot je cosi intimního. Boty jsou intimnější než spodní prádlo. Baťa to možná věděl.

5:41

Stojíš u okna hotelu Moskva. Svět nad městem se rozsvěcuje. Cihly a okna. Parky a náměstí. Zelená a cihlová červeň. Cvrkot trolejbusů, šumění aut, světla na křižovatce pod Velkým kinem. Přemýšlíš o tom, co v tobě toto město zanechalo. Co jsi v něm zanechal ty? Nic tě ale nenapadá.

6:34

Nemůžeš spát. Kvůli městu a kvůli vzpomínkám, které se pokoušíš vybavit. Vracíš se. V návratu je prý pravda. Jdeš do koupelny, sprchuješ se a potom se pečlivě holíš, ale čas se posunuje pozvolna. Natíráš se vodou po holení a znovu přistoupíš k oknu, odhrneš záclonu a díváš se. Ženy ve Zlíně. Láska ve Zlíně. Taky jsi tu měl ženu. Pomalu se oblékáš. Potom si leháš na postel a čekáš a představuješ si. Vybavíš si barvu kobereců ve zlínském bytě. Představíš si oranžový věšák na prádlo, který visel v koupelně nad vanou, a modré skříň v kuchyni.

7:12

Máš sto osm minut čas. Zavřeš oči a posuneš se někam do šedesátých let nebo na začátek let sedmdesátých. Taneční zábavy na Družbě, narvaná, bzučící, zakouřená Myslivna, kluci s dlouhými vlasy, fernet jako módní hit, štíhlé dívky s rovnými vlasy, kalhoty do zvonu, batikovaná trička, korálky, Love Me Do, Satisfaction a odpovědi i otázky poletují ve větru, jsi básník a spolužačka ti dává kytku do vlasů, hrajete si na hippies, a vaše květinová revolta je bez drog, bez volné lásky a vlastně i bez revolty, splývá s pubertou, na sobě máš první džínsy značky Rifle a pocit, že až to rozjedeš, bude ti patřit svět, jsi s dívkou, jste sami v bytě jejích rodičů, hledáte jeden druhého, sex, chuť a obavy, bílé víno a cigarety a řeči o ničem, spousty zbytečných slov. *Pojď k nám, nikdo není doma. Vyfotím tě jenom tak*, říkáš jiné dívce a ona předstírá, že nechce a že se stydí, a pak jde a dobrovolně se svléká a provokuje tě, a potom se toho sama leká. Je to hra. Na

něco si hraješ. Pořád sis na něco hrál. Cit za drsností, prázdno za velkými gesty, obyčejné věci za velkými frázemi.

7:27

Vstaneš, projdeš se po pokoji a zase se zastavíš u okna. Všecko dobré a všecko špatné, co se ti stalo, se pojí se Zlínem. Díváš se ven a vidíš sám sebe s červenou aktovkou na zádech. Je jaro, v cukrárně na rohu Školní ulice si kupuješ šumák v kostkách značky TIKI, jindy si koupíš bleděružové nebo žluté nebo bledězelené tabulky kačeniho mýdla, uhryzneš špičku, ukusuješ po malých kouscích, aby ti kačení mýdlo dlouho vydrželo a míříš nahoru k přehradě na Kudlovském potoku. S kamarádem Jiřím jste hokejisti, neúnavní borci, měníte si jména a mužstva, pořád jste někdo jiný, hrajete ligu s teniskem na betonovém dvorku za domem, který stojí na hlavní třídě. Dny jsou tak krátké. Je podzim, procházíš se s rodiči po nábřeží Dřevnice, jdete přes Podvesnou k nemocnici, nabíráš si na boty spadané listí. Tak dlouho, až nemůžeš uzvednout nohu, tak dlouho, než si toho otec nebo matka všimnou a vynadají ti. Máš na sobě přešitý zimník pepř a sůl, vlněnou šálu, co ti pletla matka a která kouše do krku, a na hlavě baret. Jak idiot. Cítíš se jak idiot, ale nedokážeš se ještě vzepřít. Je zima, bruslíš na přehradě, hrajete hokej, branky jste si udělali z bot a puk se v uježděném sněhu těžko pohybuje. Nikdo nechce být brankářem.

7:32

Vrátíš se k posteli a pustíš rádio. Zaslechneš útržek politické zprávy a hned zase rádio vypneš. Přemýšlíš, jestli se máš ještě jednou osprchovat, ale pak to zavrhneš. Napadá tě, že bys mohl někomu zavolat, ale nevíš přesně komu. Ani proč. Konečně, je ještě ráno. Automaticky projedeš šuplíky ve stole. Prázdno. Posadíš se a snažíš si vybavit jména spolužáků a kamarádů. Hašpica, Hnilo, Vlč, Špíšek, Krček, Petlach, Vysloužil, který měl stejné křestní jméno jako prezident Gottwald, po němž se jmenoval Zlín. Vybavíš si seřadiště u škol,

je listopadový podvečer, děcka se scházejí a učitelky štekají povely. Holčičky v doprovodu maminek a babiček hrdě nesou rozsvícené lampiony už z domova. Největší lotři si připravují ampule s benzinem. Lampionový průvod. Ohňostroj před Domem umění. Ranní dechovky na prvního máje, rozjásaní hlasatelé, semknuté šiky pracujících ze závodů, kolující pleskačky, prapory, mávátka a nafukovací balónky. *Proč jsme to dělali?* ptáš se, aniž bys čekal, že si odpovíš.

7:40

Vybíráš si košili. Jednu ze dvou, které sis přivezl. Rozhodneš se pro černou a přistihneš se, že už zase myslíš na Sáru. *Sára měla černou ráda. Sára byla černá kočka*, říkáš si a uvědomíš si banalitu toho dvojsmyslu. Potkali jste se na večírku. Tenkrát byl každý den večírek. Hlasitá muzika, kouř z cigaret, moře chlastu. Lovci a oběti. Nejdřív tě všichni vyháněli, když jsi vytáhl foťák. Potom si zvykli. *Fotils, vole? Máš fotky?* pokřikovali na tebe druhý nebo třetí den v hospodě a ty jsi jim hodil na stůl hromádku černobílých fotek, pokud jsi neztratil foťák, pokud jsi stačil vystřízlivět a nějaké udělat. Neuměl jsi hrát na kytaru ani zpívat, neměl jsi spoustu LP ani stereo, nedokázal jsi ani moc balit holky. Myslel sis, že sex patří k lásce a láska k sexu. Ještě pořád si to myslíš. Ani tenkrát nebylo snadné každý týden se zamilovat. V ničem jsi nevyňikal. Dělal jsi fotky. Panelákové byty, byty v cihlových činžácích, pokoje v baťovských půldomcích na Letné nebo v Lesní čtvrti, chaty na Rusavě a v Hostýnských horách, místnosti, tráva, obloha, opilé tváře. Alena s Borisem a Cecílie s Davidem, Erika líbá Frantu, Gábina zvrací, cizí ruka pod cizí sukní, ukradené polibky, flašky a flašky, uchlastaná generace, uchlastaná sedmdesátá léta.

7:45

Nefot mě, řekla ti tenkrát Sára, když jsi na ni zamířil objektiv. Usmál ses a zmáčkl spoušť. *Proč to děláš?* zeptala se. Zmáčkl jsi podruhé. Otočila se k tobě zády. Zlobila se. Jak malá

holka. Zapomněl jsi na ni. Ztratila se někde ve víru mejdanu. Vzpomněl sis až druhý den, když jsi vyvolal film. Udělal jsi pracovní fotky a pak řadu zvětšenin. Potom jsi vyběhl do ulic a každému známému jsi cpal pod nos Sářinu fotku a ptal ses, jestli ji nezná. Nakonec ti nějaký dement řekl: *To je Sára, ty vole. Židovka z Toleda.*

7:59

Bereš si bundu a kontroluješ se v zrcadle. Zamykáš pokoj a jdeš na snídani. Nesjíždíš dolů výtahem, jdeš po schodech a okny v mezipatrech vidíš internáty. V jídelně voní káva, vody po holení a parfémů. Lidé na cestách, obchodníci, cestáři, čisté košile, čerstvé make-upy, decentní tlumené hovory. Nemáš hlad. Dáváš si jenom čaj a dva koláčky s tvarohem a povidly. Vzpomínáš, kolikrát jste tu byli se Sárrou. Vybaví se ti taneční sál. Tančíte. Kapela hraje hity sedmdesátých let. Napadne tě, že jste se Sárrou netančili často. Nevíš, jestli ti to má být líto. Je to pryč.

8:22

Když jsi zjistil, kde Sára bydlí, poslal jsi jí fotky. Omluvil ses jí. Čekal jsi na ni před školou. Když vyšla, zeptal ses, jestli se na tebe pamatuje. Pamatovala se. Už se nezlobila. Pozval jsi ji do hospody v Jaroslavicích, které se říkalo Tatry. Vypili jste colu s rumem. Snažil ses být vtipný a zábavný, ale byl jsi spíš křečovitý a trapný. Sára se tvářila neutrálně. Nechtěl jsi o ni přijít. Vyšli jste z hospody a ty jsi ji vlekl lesem ke Kudlovu. Povídali jste si. Co maminka, co tatínek, co doma, muzika, knížky, filmy... Povídali jste si o Johnovi a o Paulovi a o dalších idolech té doby. Recitovali jste si navzájem texty Paula Simona, které vyšly v překladu na supraphonském albu. Snažili jste jeden druhého zaujmout tím málem, co jste věděli, tím, co jste se doslechli, co jste se dočetli ve stejných knížkách a časopisech. Vyprávěl jsi jí o svých snech a představách. Dívka, která byla královnou tvých snů se stále víc podobala Sáře. Povídal jsi jí o tom, jak se ti vynořila z vývojky. Strmívalo se, když

jste se spouštěli z kudlovského kopce zpátky do města a ty jsi přeskočil plot a na jedné zahrádce utrl tulipán a dal ho Sáře a ona se usmála a čichla si a potom se zeptala, jestli si myslíš, že tulipány jsou symbolem hlouposti. Nemyslel sis to. Zastavili jste se na mostě, který vedl přes Kudlovský potok ke sběrně. Za plotem sběrných surovin štekali vlčáci. Opírali jste se o zábradlí a kouřili egyptské cigarety Golden West. Když jste vyšli na Hradskou, vzal jsi Sáru za ruku. Držel jsi Sáru za ruku a nemínil ji nikdy pustit. Vedl sis Sáru až ke kostelu, přešli jste křižovatku u divadla a šli dolů po Dlouhé, která se tenkrát jmenovala jinak, přišli jste k podjezdu a ty jsi Sáře řekl, jak jsi tady vždycky chodil po betonových obrubnicích, které se s klesajícím terénem postupně zvyšovaly. Do půlky ses mohl držet otcovy ruky, tu nejvyšší část jsi musel projít sám a potom se spustit z výšky do otcovy náruče. Sára ti řekla, že když byla malá, dělala to přesně tak. Zopakovali jste si to. Nejdřív šla po obrubníku Sára a ty jsi ji držel za ruku, potom jste se vystřídali. Za mostem přes Dřevnici jste zabočili a šli po nábreží až na Zálešnou. Stáli jste před vchodem domu, kde Sára bydlela. Nechtělo se ti odejít. Ani Sáře se nechtělo domů. Stáli jste a nevěděli. Potom Sára řekla: *Nedáš mi pusu?*

8:38

– Nedáte si ještě něco? ptá se tě servírka. Když zavrtíš hlavou, sebere ze stolu nádobí. Vrátiš se do svého pokoje. Odhodíš bundu na postel, jdeš k oknu a díváš se ven. Vypadá to na příjemný den začínajícího léta. Když se posuneš úplně doprava, zahlídneš kousek budovy Velkého kina. Tady jsi poprvé jako kluk viděl film *Vinnetou*. Útržek známé filmové melodie. Pokusíš se znovu spustit film ve své hlavě. Objeví se Sára ve stovce svých rozostřených podob. Pokoušíš se zaostřit. *Aspoň nějaký detail*, říkáš si, ale nedokážeš si vybavit ani její obličej při milování. Naskakují ti běžné všední sekvence. Oba jste na škole. Sára v Brně, ty v Olomouci. Vídáváte se až na konci týdne. Už si tak často neopakujete mantru, kterou jste si vymysleli. Už si tak často neříkáte: ÚPLNĚ NEJVÍC... NIKOHO

JINÉHO... JENOM TEBE. Už skoro nikdy si neříkáte: MILUJU TĚ, MÁM TĚ RÁD. A Sára je krásná a divoká a něžná, v jejích očích někdy vidíš strach z pogromů, v jejích vlasech si někdy představuješ vítr z haličských rovin, dotýkáš se černých prstýnků na jejím pohlaví a myslíš na biblické ženy, na biblické matky a kurtizány. Ztrácíte se jeden druhému, nevyznáte se v sobě, v chaosu svého vztahu ani v chaosu světa. Pijete, hádáte se a bouřlivě se usmiřujete a potom, jedné studené noci, si slavnostně a pateticky vytyčíte zásady a pravidla svého vztahu. NEZÁVISLOST – SVOBODU – VOLNOST – TOLERANCI... Vymyslíte si taky novou mantru: NENÍ DŮVOD BÝT VÁŽNÝ.

8:53

Není důvod být vážný. Vždycky jste si to říkali, i když skoro vždycky nějaký důvod byl. Zkontroluješ se v zrcadle. Než opustíš pokoj, podíváš se, co po sobě zanecháváš. Rozházené věci, neustlaná postel, šaty na opěradle křesla, slupky od pomeranče, ohryzek, dvě plechovky od limonády.

9:00

Jsi přesný. Až moc. Lidé v hotelové hale jsou stejní jako v každé hotelové hale v Evropě, jako na každém letišti. Italové s espresem a cigaretami, dokonale vyholení, pronikavě vonící Němci s klíčky od mercedesů, Indové s tajným posláním. Ranní nálada, ze které vyrostle AKTIVITA, ENERGIE, OBCHOD. Procházíš halou a prohlížíš si vystavené věci ve vitrínách. Věci. Knihy. Návody, jak správně žít, v co věřit, co si myslet. Z návodů, jak si zachovat duševní zdraví, ses málem zcvoknul. *Uteč, blázne!* říkáš si v jednu chvíli, ale víš, že utéct není kam. Nasadíš si brýle proti slunci. *Nikomu už neukážu svoje oči*, napadá tě, ale zní to jako fráze. Navíc v brýlích si připadáš jako blb. Schováš je do kapsy bundy a zamíříš k baru. Sedneš si k volnému stolu. Barmanka má krátké tmavé vlasy ostříhané na kluka a bílou halenku. Objednáš si espresso a deci džusu. Rozhlížíš se, jestli už nepřišel zástupce firmy, pro kterou máš pracovat. Muž,

který si tě najal a vyplatil ti zálohu za práci, na kterou jsi zatím ani nesáhl. Teoreticky jsi připravený, ale prakticky nevíš vůbec nic. Víš, že Tomáš Baťa nosil špatně uvázané kravaty, že míval v levé horní kapse vesty černý kroužkový notes a v pravé horní kapse vesty na černé šňůrce, a později na zlatém řetízku, plnicí pero i s tužkou. Víš, že si Velký Tom do toho bloku psal poznámky ve formě rozkazů a sekretářka je hned rozdělovala, ale nevíš, jak vyfotit správně budovu, ve které měl Baťa kancelář ve výtahu. Nevíš, jak vyfotit jednu z prvních výškových budov v Evropě a udělat to tak, jak to nikdo před tebou neudělal. Mrakodrap. Byli jste tu se školou v obuvnickém muzeu. Všechny děti ze Zlína tu byly někdy se školou. Skoro všechny si z muzea zapamatovaly jenom obrovské polobotky, které byly speciálně vyráběny pro holešovského obra Drásala.

9:07

Objevuje se muž, který si tě najal. Omlouvá se za zpoždění, tiskne ti ruku. Doprovází ho kolega s dobře uvázanou, nápadně pestrou kravatou a žena, která na první pohled vypadá jako akční podnikatelka z televizní reklamy. Vlasy sčesané k hlavě, brýle, černý kostým, červená halenka, pěkné dlouhé nohy v černých punčocháčích. Představujete se, třesete si rukama. Muži objednávají kávy a limonády. Kravata si zapálí cigaretu. Muž, který si tě najal, volá na barmanku, že si dá panáka Four Roses. A colu a hodně ledu. – Takhle zředěné to není skoro ani alkohol, zažertuje. Není důvod být vážný.

9:10

Muž s whisky ti vysvětluje záležitosti kolem projektu. Už jsi to jednou slyšel, ale něco se říkat musí. Kravata příkyvuje, občas zdvořile přeruší kolegu nějakou zbytečnou poznámkou. Žena má pěknou postavu, vlasy jako čerstvě vyloupnutý kaštan a za brýlemi zajímavé oči. Přes její pracovní výraz máš pocit, že potřebuje ochránit. Může mít kolem třiceti. Kromě svého jména při představování neřekla ještě nic. To jméno jsi zapomněl. Stejně jako jméno Kravaty a všech ostatních lidí, se

kterými ses setkal poprvé. Říkáš si, že kdyby ses s tou ženou dostal do postele, požádal bys ji, aby si nechala na očích brýle. Neposloucháš moc pozorně. Kravata se tě něco ptá, ale ty nevíš co. – Promiňte, omluvíš se a Kravata zopakuje otázku. Ano, s hotelem jsi spokojený, říkáš a usmíváš se. Four Roses znovu připomíná detaily, na kterých jim záleží. Žena otvírá desky, kde je seznam a popis objektů, na které bys neměl zapomenout. Chápeš. Usmíváš se na ženu. Ona se neusměje. Muž s whisky říká, že jejich spolupracovnice je tu proto, aby tě provedla Zlínem a všechno ti ukázala. – Teda, úplně všechno mu, Edito, ukazovat nemusíš, zažertuje Whisky. Není důvod být vážný.

9:47

Vycházíte s Editou před hotel. Ptá se tě, jestli chceš vidět nějaké archivní materiály. Má zastřený hlas. Jako by měla něco s hlasivkami. Archivní materiály vidět nechceš. Dokážeš si je vybavit. Stejně fotky. Pořád dokola. Edita rozhoduje, že se půjdete podívat na objekty a místa, na kterých její firmě záleží. Neprotestuješ. Zamiříte dolů k Velkému kinu. Minete sochu koželuha. Zastavíš se a vůbec poprvé si sochu prohlídneš. Nakročený koželuh drží kůži. Má knírek, vrásky na čele a zarputilý výraz v obličejí. Zahnete doprava, procházíte kolem výloh obchodního domu. Naproti je Tržnice. Teď zblízka vidíš, že budova dost chátrá. Říkáš to hlasitě. Edita ti začne vysvětlovat složité propletence obchodních vztahů. Jména lidí, o kterých jsi nikdy neslyšel. Přicházíte k prostranství, odkud je výhled nahoru k Domu umění. Dlouhá louka lemovaná stromy. Na místě, kde stála socha člověka, po kterém se Zlín jmenoval, je prázdno. Edita vzpomene události roku 89 a slavné odstranění sochy. Potom si všimneš, že základní škola, kam jsi chodil, už neexistuje. Za sochou TGM je tráva a dvě cesty, které vedly podél křídel školy. To prázdné místo se ti zdá hrozně malé. Škola ti připadala tak obrovská a rozlehlá. – Tady stála škola, kam jsem chodil, řekneš své společnici. Potom jí vysvětlíš, že vlastně žádného průvodce po Zlíně nepotřebuješ, že jsi tu

dlouhé roky žil. – Já to vím, řekne Edita svým nemocným hlasem. Nerad bys o ni přišel, ale musíš to říct. – Jestli máte něco důležitějšího na práci... – Nemám nic důležitějšího. Toto je moje práce, řekne a usměje se.

9:56

V pravém křídle v přízemí byla zvláštní škola. Říkalo se jí pomocná a jejím žákům pomocňáci. Občas jste se spolužáky o přestávce sledovali pomocňáky na chodbě. Bavili se stejně jako vy. *Narozdíl od nás byli bezprostřednější a možná šťastnější*, říkáš si. Na chodníku před Musiclandem A jsou střepy z flašky od vodky a prázdný zapalovač. Ptáš se Edity, jestli si pamatuje, když Musicland bylo kino Svět. Nepamatuje si. Říká ti, že tu nežije dlouho. Pochází z Olomouce. Vzpomeneš, jak jste v tomto kině povinně sledovali nekonečný sovětský film Ruský zázrak. Procházíte kolem školní tělocvičny, kterou nezbourali, a ty si vybavíš pach potu, zapocenených tenisek, žíněnek, koz a koňů našíř. Napravo je školní hřiště. Černá škvárová dráha je zarostlá trávou. – Tady jsem kdysi začal s atletikou, řekneš Editě. – Jakou disciplínu jste dělali? zeptá se. – Střední tratě... – Byl jste dobrý? – Docela jo. – Proč jste toho nechal? zeptá se. Máš připravenou historku o zranění, ale řekneš jí pravdu. Zraněný jsi sice byl, ale vzdal jsi to po jedné špatné sezóně. Byly v tom taky cigarety, alkohol, rock and roll a jedna Věra. Na přechodu na Štefánikově ulici čekáte na zelenou. – Já jsem zase plavala, říká ti Edita. – To bych do vás neřekl, poznamenáš a ona se zeptá proč. – No, svaly, ramena a tak... – Co můžete vědět? říká ti.

10:02

Přicházíte na Školní ulici. Nalevo je park. Sem ses chodil houpat na houpačky. V altánu uprostřed parku hrávala v neděli dopoledne dechovka. Neděle dopoledne, vůně hovězí polévky, řízky, vojenská hudba, dechovka nebo symfonický orchestr? Sváteční hudba. Zeptáš se Edity, v jakém je znamení. – Lev a vy? – Já jsem panna, řekneš a přeješ si, aby to bylo

opačně a po Školní se valí stovky lidí, a za výklady je elektronika, z Rybeny je cítit ryby a z masny svítí krev a z klenotnictví zlato a hodinky ukazují:

10:04

– Můžeme jít tudy? ptáš se své průvodkyně a aniž bys čekal na její odpověď, odbočíš na Sadovou. Zastavíš se u vchodu do domu, kde jsi bydlel. Hledáš na zvoncích jmenovku se Sářiným jménem, ale Sára už tam nebydlí. Vrátiš se k Editě a vysvětlíš jí, co jsi hledal. – Rozvedli jste se? ptá se tě po chvíli. – Ne, nikdy jsme se nevzali. Dojdete na konec ulice. Nalevo kostel, pod ním parkoviště, naproti divadlo, dole jedna z hlavních křižovatek města. Edita ukáže nahoru ke Kolektivnímu domu a řekne, že tam zase pět roků bydlela ona. – Rozvedli jste se? vrátíš jí po chvíli otázku. – Ano, řekne. Čekáte na přechodu k budově Fotografie. Pozoruješ Editin profil. Předstírá, že o tom neví. Přejdete třídu Tomáše Bati a míříte dolů po Dlouhé. Banka, Baťa, Dům potravin, vchod do podchodu. Ukazuješ Editě místo, kde dřív byla masna U Kříže. Před obchodem byl velký dřevěný kříž. K masně se sestupovalo po několika schodech. Za rohem na Kvítkové žil v přízemním domku brusič nožů a nůžek. Naproti, na rohu ulice Zarámí, byla mlékárna. Vyprávíš Editě, jak ses tady jednou ztratil, jak ses bál, že už nikdy neuvidíš matku. Edita se usmívá. – Mohlo mi být takových... – Šestnáct? přeruší tě. Zasmějete se. Není důvod být vážný. Za oknem jednoho z domků tady na Zarámí byly vystaveny panenky. Někdo tu opravoval panenky. Jdete k jednomu z objektů, na který nemáš zapomenout. Povídáš Editě o Kvítkové ulici. Dřív to byla jedna z hlavních ulic Zlína. Výpadovka na Vizovice. Na konci bylo mýto. Jméno dostala podle toho, že ji lemovaly zahrádky s květinami. A tak dál.

10:18

Zarámí, banky, pojišťovna, nová pošta. Pokusíš se představit, jak to tu vypadalo dřív. Stála tu sběrna, kam jste nosili jako školáci starý papír. Vzpomeneš si, jak jsi tady kdysi pozdě

k ránu nesl Sáru na rukou. Zase myslíš na Sáru. Měli jste sice svoji svobodu, nezávislost, volnost a toleranci, ale nijak zvlášť sis svojí svobody a nezávislosti neužil. Sára byla tvoje svoboda a nezávislost. Proklamovali jste svobodu a toleranci, ale toužili jste jenom po lásce, po velké, opravdové, dokonalé lásce bez kazu, toužili jste po jistotě, po čistotě, po normálním manželství s televizí, s knedlíky a s nedělní návštěvou rodičů.

– Myslíte, že se ještě někde opravují panenky? ptá se tě Edita. Nevíš. Panenky, city, vztahy, duše. Ptáš se Edity, kde je tu nějaké bistro nebo bar. Když ti to řekne, pozveš ji na panáka nebo na kávu. Není proti. Říká, že si stejně musí odněkud za telefonovat.

10:38

Sedíte v restauraci, v posledním patře banky. Edita pije suché martini, ty kávu a džus. Připálíš jí jejím zapalovačem. Řekne, že moc nekouří, ale že nedokáže přestat úplně. Vyprávíš jí o tom, jak jsi přestával kouřit ty. V lokálu hraje místní rozhlasová stanice. Poznamenáš něco o nezadržitelně bezprostředních moderátorech a ona se zasměje. Mluvíte o muzice. Máte skoro stejný vkus. Doporučíš jí nějaká alba a kapely a ona doporučí tobě něco, co by sis neměl nechat ujít. Bavíte se o velkém soudním procesu, který právě probíhá, povídáte si o řízení auta a orientaci ve velkých městech, o zvířatech v bytě, o platech sportovců. Ptáš se na její práci a ona ti o ní povídá a ty si uvědomíš, že věty, které začne říkat, bys za ni mohl dokončit. Víš dopředu, co ti řekne. Její osmiletá dcera se jmenuje Laura jako hlavní hrdinka Saroyanova Tracyho tygra. Zeptáš se Edity, jestli tu knihu zná, a potěší tě, když ti řekne, že patří k jejím nejoblíbenějším. Mluvíte o českých filmech z šedesátých let a potom o slavných italských hitech Felliniho a Antonioniho. Vyprávíš jí o ranním nebi nad Římem, o televizních anténách na střechách římských činžáků, o dopravní špičce na nábřeží Tibery. Je ti s ní dobře. Jako s někým, s kým se znáš už dlouho. Po chvíli váhání řekneš: – Já jsem Martin..., jestli vám to nevádí. Zdá se ti to moc oficiální a trapné. Vždycky ti

takové chvíle připadaly trapné, ale Edita to zvládne důstojně a elegantně. Usměje se, sundá si brýle, podá ti přes stůl ruku a řekne: – Já jsem Edita, jestli ti to nevadí. Na moment se ti zdá, že je podobná Sáře.

11:16

Když vyjdete ven, připomeneš Editě, že chtěla telefonovat. Podívá se na hodinky a řekne, že je ještě čas. Procházíte kolem pošty na náměstí Míru. Budova radnice, prodejní buňky. Vzpomínáš, kde stávalo železářství U Lidmilů, kde byla městská kašna. Edita vchází do knihkupectví Archa. Prohlíží si knihy. Postavíš se tak, abys nepřekážel kupujícím. Myslíš na Sáru. Všechno v tomto městě s ní souvisí. Vzpomeneš si na dobu, kdy dostudovala a nastěhovala se k tobě do bytu na Sadové. Společné zařízení, přátelé, víkendy na horách, oslavy každého svátku, oslavy každého dne. Někdy jste nechtěli nikoho vidět a celé dny jste zůstávali v posteli. Láska, italské víno Ruffino v opletených láhvích, očka, černý kaviár, ruský sekt nebo topinky s česnekem, tvarůžky a pivo. Sára byla psycholožka. Ty jsi fotil pro časopisy, dělal jsi katalogy firmám, kalendáře. Nějaké fotky jsi prodal do zahraničí. Pracovní život se začal vměšovat do vaší lásky. Napadne tě slogan PRACOVNÍ LÁSKA a v tu chvíli zaregistruješ, že Edita stojí u tebe a prstem se dotýká tvé paže.

11:31

Bartošova ulice. Vzpomeneš si na obchod s textilem, kterému se říkalo U Žaludků. Na rohu Soudní stávala vinárna U Malotů. Místo ní je tu obchodní dům. Tady měla Sára maturitní večírek. Zase Sára. Napadne tě, že na ni nikdy nedokážeš zapomenout. Říkáš Editě něco o vztahu života člověka a místa, kde žije, ale dřív než stačíš sklouznout do stupidity, zastaví tě nějaký muž. Nevíš, kdo to je, ale pamatuješ si jeho tvář. Muž se tě vyptává, jak se ti daří, co děláš a přitom pokukuje po Editě. Trpělivě odpovídáš. Tušíš, že chce, aby ses ty zeptal na stejné věci jeho, ale neuděláš to. – Co Sára, jak se jí daří?

zeptá se nakonec muž. Řekneš mu, že už spolu deset roků nežijete a on se omluví, rozloučí a odchází. Jdete po Soudní, podél zámeckého parku a ty říkáš Editě, že nevíš, kdo to byl a omlouváš se, že jsi ji nepředstavil. Vejdete do trhu. Od dívky s rudými vlasy koupíš dva pomeranče a jeden podáš Editě. Oloupá ho a jí. Jde trhem v kostýmu podnikatelky z reklamy a pojídá pomeranč a šťáva jí teče po prstech. Neznáš nikoho, kdo by to dokázal udělat tak samozřejmě. Představiš si ji s rozpuštěnými vlasy, ve žlutých pletených šatech, v jakých se poprvé zjevila Tracymu a jeho tygrovi Laura. Řekneš jí to. O té samozřejmosti, o těch vlasech i o těch šatech. – Jedny žluté pletené doma mám. Hrozně dlouho jsem je neměla na sobě, řekne Edita.

11:47

Stojíte na jediném nástupišti zlínského nádraží. Motorová lokomotiva posunuje nákladní vagony. Nádraží je obklopené továrními budovami. Potrubí, komíny, stroje. Duch starých továren, starých nádraží. Cesta a práce. Lákají tě staré továrny. Líbí se ti malá nádraží. Vůně, představy. Něco z minulého života. Vrátiš se do minulosti toho svého současného. Čekáte se Sárou, až přistaví lůžkový vůz do Prahy. Máte dvoulůžkové kupé. Těšíte se, že se cestou budete ve vlaku milovat. Vzpomeneš si na to, jak Sára snídávala kávu a cigaretu a ty jsi jí vždycky říkal, že snídá jak Remarqueovy hrdinky. Vzpomeneš si, jak jste jeli kdysi prvním ranním trolejbusem z Otrokovic. Jeli jste ve vlečce a hlasitě zpívali. Vzpomeneš si na Sáru v lese za internáty, na Sáru v hospodě v Malenovicích, na Sáru na mladcovském kopci, na Sáru na Tlusté hoře u vysílaček. Stovky vzpomínek a představ. Celé toto město je Sára. Říkáš si, že ses sem neměl vracet. Nože vzpomínek ve starých ranách. Stará rána v nových vzpomínkách.

11:54

Procházíte autobusovým nádražím. Všimneš si, že se Editě v botách na podpatku nejde zrovna nejlíp. Navrhneš, abyste

se vrátili do hotelu, poobědvali a potom třeba pokračovali v cestě po Zlíně autem. Edita souhlasí. Nemáš hlad. Jenom chceš sedět proti Editě, dívat se na ni, a nevidět Sáru. Mluvit s ní, a nemyslet na Sáru. Nesrovnávat, nehodnotit, neanalyzovat, nevzpomínat, nemyslet.

12:10

Hotel Moskva, Bulldog's Pub. – Ty vůbec nepiješ? zeptá se tě Edita, když si k jídlu objednáš matonku. – Už dva roky... Kvůli pití jsem přišel kdysi o všecko, na čem mi záleželo, řekneš. Zní to pateticky, ale v podstatě je to pravda. Čekáš, že se tě Edita zeptá na detaily, ale neudělá to. Hraje si s jídelním lístkem. Když jí ho servírka s úsměvem vezme, poznamená: – Můj otec se upil... – To je mi líto, řekneš. – Co je ti líto? – Že se tvůj otec upil. – Mhm..., řekne. Přinesou vám colu a matonku s citronem. Připijete si. – Řekni mi něco o sobě, vyzveš Editu. – Celkem není co... Nebyla jsem v Římě. – Máš ale žluté pletené šaty a dceru Lauru... – To mám... Mám taky byt na Jižních Svazích, kde je spousta kytek a taky velký černý kocour. – Můžu hádat, jak se jmenuje? – Můžeš, ale neuhodneš to. Není to Tracy ani Thomas ani William... Jmenuje se Zoe.

12:48

– Proč jsi nebyl deset roků ve Zlíně? Kvůli tvojí ženě? zeptá se Edita. Přikývneš. – Viděla jsem nějaké tvoje fotky. Je to ta tmavovláska, co se na nich pořád opakuje? – Je, řekneš. Otíráš si ubrouskem ústa. Edita ještě jí. – Je krásná... Jmenovala se Sára? řekne. Odpovíš a ona se zeptá, jestli je Židovka. – Poloviční. Otec byl Žid, řekneš. Není ti moc příjemné mluvit o Sáře, ale Edita tě požádá, jestli bys jí o ní nemohl říct něco víc. – Sára snídala cigaretu a kávu jak Remarquovy hrdinky, řekneš. Chvilí je ticho. Edita mezitím dojí a zeptá se tě: – Proč jste se rozešli? Snažíš se zformulovat odpověď do jedné věty, i když by se o tom dalo mluvit dlouhé minuty, možná hodiny. – Nedokázali jsme si odpustit... Nedokázali jsme si neubližovat a nedokázali jsme si odpustit, říkáš. Jsi s odpovědí docela

spokojený. V podstatě nějak tak to bylo. Zeptáš se na stejnou věc Edity. Říká ti, že se rozvedla proto, že se se svým mužem přestali mít rádi. Je to tak jasné, přesné, obyčejné a pravdivé, že tě to skoro dojme. Objednáš kávu. Když ji dopijete, dohadujete se, kdo zaplatí. Nakonec zaplatíte účet společně.

13:02

Když vyjdete z restaurace, Edita se omluví a jde telefonovat. Přemýšlíš, jestli ji máš pozvat k sobě do pokoje, ale rozhodneš se, že to neuděláš. Nechceš to všechno pokazit tím, že by pozvání nepřijala. Nechceš to pokazit tím, že by pozvání přijala. *Nikomu už neukážu svoje oči*, napadne tě znovu. Když se k tobě Edita vrátí, zeptáš se, jestli má dobré zprávy. Řekne ti, že volala domů Lauře. Vycházíte znovu před hotel. Projdete parkovištěm k tvému autu. Omlouváš se za nepořádek uvnitř. Edita říká, že jí to nevadí. Posadí se. Špičkou boty odhrne na stranu kelímek od kávy a obal od oplatků. Vyjedete z parkoviště. Zamíříš nahoru k zimnímu stadionu. Vyjedeš pomalu až k filmovým ateliérům a zaparkuješ. Staré cihlové baťovské budovy, filmové studio. Jdete k Lesnímu hřbitovu. Vyprávíš Editě o školních exkurzích do studia, o konkurech, které jsi jako děčko absolvoval. Povídáš jí o baťovských sloganech na továrních budovách: LIDEM MYŠLENÍ – STROJŮM DŘINU, o nápisech, které byly dřív v parcích: OBEJDI TO, NELEŇ. ŠE-TRŤI TRÁVU, ZELEŇ. Odbočíte na lesní cestu. Edita se zastaví, otočí se k tobě zády, vyhrne si sukni a stáhne si punčocháče. Potom si sundá boty. Zahlídneš její bílé kalhotky. Punčocháče schová do tašky. – Máš moc pěkné nohy, řekneš. – Já vím, řekne Edita a usměje se. Jdete velmi pomalu lesem. Edita nese boty v ruce a opatrně našlapuje. Vyprávíš jí o člověku, kterému se říkalo Hlupý Tomáš. Svého času to byla ve Zlíně výrazná postava. Boty nosil špičkami od sebe, ale ty sis toho nikdy nevšiml. Povídáš Editě o třech svérázných sestřích – sudičkách, které chodily vždycky spolu a ve zlínských parcích pracovaly na záhonech. Ona ti zase povídá o exotických postavách, které potkávala ve svém okolí. Mluvíte o vůni a chuti

moře, o plážových psech, o cikádách a horkých nocích, mluvíte o létě ve zlínských ulicích. Vyprávíš Editě o kavárně Avion, o Bzenecké vinárně, o Společenském domě v Otrokovicích, o kulturáku v Lesní čtvrti, o dávných hospodách, které přestaly existovat, o dávných extravagancích dávno zapomenutých bavičů.

14:38

Vracíte se k autu. Pomalu projíždíš přes kopec ke Kudlovu. Zamíříš k Pindule a zase myslíš na Sáru. Je neděle, jdete tudy na procházku, tlačíš kočárek, Alice si ve spánku cucá palec pravé ruky, je jaro a mezi vámi je na chvíli zase NĚCO, co bylo na začátku, co bylo předtím, než se to stalo. Sára nese v ruce jehnědy nebo kočičky nebo petrklíče. Žlutá a zlatá. Jaro. Přijedeš až k hospodě na Pindule, ale je zavřeno. Vracíte se zpátky. Projíždíš Kudlov a vybaví se ti chuť rumu s colou, který jste se Sárou pili v zakouřeném vesnické hospodě a potom jste cestou z kopce zpívali a drželi jeden druhého a kdesi v kapli jsi hrál na varhany a bylo jaro nebo začátek léta a úplně všechno bylo před vámi.

14:51

Zastavíš u mostu přes Kudlovský potok. Hájenka za mostem se časem moc nezměnila. Ze sběrný se stala opravná a půjčovna kompresorů, elektrických kladiv, vrtaček a podobně. Kolem je les. Po silnici občas projede auto. Opřeš se o žlutočerné kovové zábradlí. Řekneš Editě o Sáře a o cigaretách Golden West, které jste tady kouřili. Edita přejde k zábradlí na druhé straně mostu a chvíli se dívá dolů. Potom si zapálí, pomalu přijde k tobě, opře se o zábradlí vedle tebe a podá ti cigaretu. Dvakrát si potáhneš a cigaretu jí vrátíš. – Stýkáte se? zeptá se Edita a myslí na Sáru. – Asi deset roků jsem ji neviděl, řekneš. Chvíli je ticho, než se Edita zeptá: – Pořád na ni myslíš? Zavrtíš hlavou, ale není to pravda. Ještě pořád cítíš jarní vůni Sářiných vlasů z vlasů jiných žen.

15:10

Projedeš po Dlouhé až k domu, který patřil Winklerovým. Cigánov. Původně se toto místo jmenovalo předměstí svatého Antonína, ale ten název se nikdy neujal. Jdete podél Dřevnice. Edita ti vypráví o pionýrských táborech a zájmových kroužcích, do kterých musela chodit. Říká ti, že ještě teď se někdy budí s děsem, že nic neumí do hodiny klavíru. Přejdete po mostě a vrátíte se po druhém břehu zpátky. Přijdete až k podjezdu pod železniční tratí. Uvědomíš si, že bys tady chtěl být se Sárrou. Žádná slova. Jenom být.

15:43

Procházíte s Editou ulicemi Lesní čtvrti. Mluvíš o místech, která určují to, čím jsme, čím se staneme. Mluvíš o tom, že my ovlivňujeme místa tím, čím jsme a jací jsme. Každý vidí město přes filtr svých zážitků a vzpomínek. Místa jsou kulisy pro naše příběhy. Všichni s sebou táhneme svoji velkou bolest, hrstku radostí a album šťastných chvil. Slova. Díváte se s Editou dolů na město. Jste nahoře u gymnázia. Potkáváte studenty z odpoledního vyučování. Někteří si vás pobaveně prohlížejí. Manekýna z reklamy na byznys a playboy na odpočinku. Odpolední slunce. Nasadíš si brýle. Mysli na své stáří. Nikomu už neukážeš svoje oči.

16:05

Prožíváš něco jako déjà vu. Už jsi to žil. Vybaví se ti verše z básně Bohuslava Reynka. – *Jsou to psi oblaka, běží a nekvílí. Smutkem jsme opilí, kam jdeme nevíme...* Jací jsme? Role a podoby? Co je naše pravá podoba? Mluvíš o tisícovkách bezejmenných lidí, které každé ráno vyklopily autobusy a trolejbusy před bránami Svitú, o lidech, kteří den co den osm a půl hodiny dělali boty a pak se vyhrnuli zpátky do města a do trhu, povídáš jí o výchovných koncertech, o jarní Dřevnici a prezervativech v ní, o fotbalech na hřišti u továren, o vůni cigaret a piva na tribuně, o tenisových kurtech, které už tu nejsou, o chladicích věžích, které už tu nejsou, o pocitech, které

jsi měl, když jsi projížděl kolem na kole jako kluk. Trávníky, Prštné, Malenovice. Vracíte se zpátky do centra a Edita tě požádá, abys jí zastavil někde, odkud by mohla telefonovat. – Už musíš domů? zeptáš se a ona pokrčí rameny a ty si uvědomíš, že ti něco začíná unikat. Něco ti uniká, a ty se bojíš to zadržet. Bojíš se investovat. Bojíš se ještě někomu ukázat svoje oči.

16:20

Čekáš v autě na parkovišti u autobusového nádraží. Vidíš Editu, jak pospíchá k tobě. Pracovní účes po celém dnu trochu rozjetý, naboso, s punčocháči v tašce. Nasedne a ty se zeptáš, jestli má ještě čas. – Asi hodinu, řekne ti a ty se zeptáš, jestli chce do hospody nebo radši někam jinam. – Pojdme někam jinam, řekne. Zeptáš se jí kam. – Nevím, ty to tady přece znáš, řekne. Vyjedeš k lesu nad Mladcovou. Vystoupíte. Pod vámi je město. Pěkná vyhlídka. Bellevue. Edita se ujistí, že si dobře pamatuješ termín další schůzky s jejími zaměstnavateli. Potom už mlčíte. Edita si zapálí, a po pár tazích cigaretu odhodí. Zkontroluje hodinky. – Edito..., řekneš, ale nevíš, jak pokračovat. Podívá se na tebe a potichu řekne: – Je mi s tebou pěkně. – Je mi s tebou pěkně, opakuješ po ní. – Je mi s tebou moc pěkně, řekne. – Mně je s tebou taky moc pěkně, řekneš. Políbíte se. Krátce a něžně. Edita se usměje a sundá si brýle. Znovu se políbíte. Potom si položí hlavu na tvoje rameno.

16:49

Držíš Editu za ruku. Jdete pomalu po lesní cestě. Už dlouho jsi s nikým nešel za ruku. Nevíš, jestli se to ještě dělá. Jestli to není zvrhlé nebo zvrácené. Edita se tě zeptá, co si o ní myslíš. – Nejsem taková, jak si myslíš, řekne. – Nemyslím si, že jsi nějaká... Nevím, co si o mám o tobě myslet. Musím si něco myslet? Je mi s tebou dobře, řekneš a Edita ti dá pusu.

17:17

Sedíte v autě. Edita se kontroluje v zrcátku, rozčesává si rozčuchaný pracovní účes. Řekneš jí, že jí to s rozpuštěnými vlasy

moc sluší. Políbíte se. Potom nastartuješ a pomalu zamíříš k sídlišti. Držíš Editu za ruku. Řídíš a řadíš levou. Edita tě nasměruje na jedno z parkovišť mezi paneláky. – Tady zastav, prosím tě, řekne ti. Předá ti seznam objektů, které bys neměl při focení vynechat. Dá ti lístek se svým telefonním číslem domů a poznamená, že není v seznamu. Schováš ho do kapsy bundy. – Přijedeš ještě někdy? zeptá se. – Určitě, mám tady práci, řekneš, ale ten žert se moc nevydaří. Edita se tváří vážně. – Taky bych tě chtěl vidět v těch žlutých pletených šatech, řekneš. Edita se trochu usměje a otevře dveře auta. Díváš se za ní, jak odchází.

17:28

Čeká tě večer a celá noc. Nemáš žádný program. Napadne tě vrátit se domů, ale rozhodneš se zůstat ještě jednu noc ve Zlíně. Zaparkuješ pod kostelem a procházíš znovu střed města. Možná hledáš Sáru. Doufáš, že ji potkáš. Napadne tě, že se tvoje vzpomínky scvrkly na most u sběrný a goldenwestky. Milovali jste se ale taky na strništi, na schodech, na chodbě činžáku, ve vaně, ve sprše, na pračce, v hotelových pokojích, v lese, ve skladišti, na lodi. Staré vzpomínky překrývají čerstvé zážitky s Editou. Jdeš znovu poloprázdným trhem a vidíš Editu s pomerančem a v parku si zase představíš Sáru s kočárkem, běžíš jí naproti a přitiskneš ji k sobě. Láska ve Zlíně. V bistru na Soudní si objednáš kávu a pozoruješ krásnou barmanku při práci. Co dělá večer? Co dělá v noci ve Zlíně? A kde je Sára? Žije s nějakým mužem? Co dělá Alice? Jak vypadá? Ví o mně? Co dělá Edita? Připravuje večeri a Laura sedí u kuchyňského stolu a píše úlohu do školy? Povídají si spolu? Je tam nějaký muž? Na vousech ještě cítíš Editin parfém. Nové vzpomínky, staré představy, staré vzpomínky, nové představy. A tak dál.

18:31

Vyjedeš nahoru k Domu umění. Další místo, odkud je dobrý výhled na město. Průchod k bývalému Letnímu kinu, chemická

průmyslovka, budova policie, nahoře umělá sjezdovka, potom už jenom les. Sejdeš kolem internátů ke Stadionu mládeže, projdeš po Hradské k Zimním lázním a po Rúmech se vrátíš zpátky. Žádná známá tvář, žádný detail, žádný pokyn, který by tě nasměroval. Trochu tě bolí nohy. Stmívá se.

19:22

Vracíš se k hotelu, zaparkuješ auto. Ve vestibulu italští sexuální turisté a novodobí veksláci. Aktivitu, energii a obchod z rána vystřídal SEX, ALKOHOL, ZÁBAVA. Napadne tě, že aktivita, energie a obchod jenom dostaly jiné znaménko. Vejdeš do Bulldog's Pubu, posadíš se ke stejnému stolu, kde jste seděli s Editou, a objednáš si sýrové toasty a tonik. Přemýšlíš, co jsi dnes prožil. Den života s Editou. Nevíš, co mohlo být dál. Nechtěl jsi to pokazit. Nikomu už nechceš ukázat svoje oči. Na druhé straně tě napadne všeho nechat a začít žít jinak, jinde, obyčejně, mít někoho, kdo na tebe bude čekat, kdo se o tebe bude bát, když bude venku padat mrznoucí mrhnutí, koho si budeš moct vážit, komu budeš moct věřit, s kým se budeš denně milovat, někoho, s kým usneš v náruči pozdě v letní noci a nebude to pes, ani děvka.

19:46

Objednáš si další tonik. Představuješ si sebe v Editině panelákovém bytě. Nevíš přesně, jestli ta žena je Edita, ale ve tvých představách se jí hodně podobá. Oknem do pokoje vniká slunce, snídáte, ona má na sobě bavlněnou noční košili a natažené nohy opřené o židli, kouří, konvice s kávou, šálky z tenkého porcelánu, paprsky slunce přes kouř, částčky prachu. Vždycky jsi chtěl něco tak obyčejného, sentimentálního, banálního. Něco jako je láska. Něco, co jste měli se Sárrou, než se to stalo. K tvému stolu si přisednou dvě silně nalíčené blondýny. Zapálí si a objednájí si aperitiv. Povídají si o nějaké Evě a o nějakém Pavlovi Kozinovi. Řeči, svištění nočních trolejbusů, premiéra v Městském divadle, které bylo dřív pracujících, šum splavů na Dřevnici, luxusní prodejny bot,

oděvů, zlata a kancelářských potřeb na Baťově třídě, second hand na autobusovém nádraží, rockový klub na Tržnici, světla v pavilonech Baťovy nemocnice, podchod a otevřená hlavní brána Svitu, osvětlené zastávky, trolejbusy na Svahy, hrozny lidí, Zlín... Blondatější blondýna mluví o kosmetice a tmavší o spodním prádle. Láska ve Zlíně. Sex ve Zlíně, Baťovy stroje, lidem myšlení, strojům práci. Napadne tě, že bys blondýnám mohl navrhnout, aby s tebou šly obě na pokoj. Napadá tě přerušit jejich hovor a říct jim: *Hej, ztratil jsem lásku! Ztratil jsem sebe v tomhle magickém městě!*

20:30

Kupuješ si oplatky Opavia a dvě litrové krabice džusu. Když přijdeš do pokoje, odložíš nákup na stůl, bundu hodíš na křeslo a rozsvítíš všechna světla. Sprchuješ se. Smýváš z vousů poslední zbytky Editina parfému. V duchu sestavuješ seznam lidí, kterým zavoláš. Potom vyjdeš z koupelny, oblékneš si čisté tričko, naliješ si džus a otevřeš telefonní seznam. Hledáš Sářino příjmení. Když ho najdeš, rozbuší se ti srdce. Vypiješ na ex džus a doliješ si. Třikrát za sebou si přečteš její adresu na Jižních Svazích a číslo 433 21. Poznačíš si to číslo na papír. Rozhodneš se, že začneš s někým, s kým to nebude tak těžké. Vytočíš číslo svého spolužáka. Je překvapený, že voláš a že jsi ve Zlíně. Ptá se, jak žiješ a sděluje ti novinky, které se odehrály v jeho životě za dobu, co jste se neviděli. Zeptáš se ho, jestli nemá chuť někam si sednout. Lituje, zítra má jednání, včera byl v Praze, rád by se věnoval svojí nové mladé ženě a nové dceři. Chápeš to. Voláš dalšímu kamarádovi. Zastihneš ho uprostřed mejdanu. Čekáš, že tě pozve, ale říká, že je to večírek s obchodními partnery. Asi čtyři minuty mluvíš s matkou. Po otcově smrti se přestěhovala k sestře do Napa-jedel. Peníze, vztahy, kdy se oženíš, starosti matek. Zavoláš kamarádce, ale vezme to její muž. Nemáš chuť nic mu vysvětlit. Řekneš, že je to omyl. Dáš si chvíli pauzu. Pojídáš oplatky a díváš se před sebe na číslo 433 21. Potom zkusíš dalšího kamaráda. Nemůže si vzpomenout, kdo vlastně jsi. Když to

pochopí, ptá se tě, jestli už máš taky velká děcka, která chtějí na Vánoce auto a o prázdninách do Ameriky. Řekneš mu, že žádné děti nemáš. Nechce se ti nic vysvětlovat. Dalšího bývalého spolužáka nezastihneš. Záznamník ti nabídne číslo na mobil. Zavoláš mu tam. Je rád, že mu voláš, ale má spoustu práce. Navrhne ti, abyste se setkali zítra. Řekneš mu, že zítra ráno odjíždíš. – Taky jsi furt ve fofru, co? Čas nemáme, ale aspoň máme prachy, ne, zasměje se. Nevyvrácíš mu to. Dalšího kamaráda se ptáš, jestli neví něco o Sáře. Občas ji potká ve městě. – Žije s někým? zeptáš se. Známy to neví. Ví jenom, že bydlí na Jižních Svazích. Dívku, se kterou jsi kdysi chodil, bolí hlava a nemá náladu povídat si. Natáhneš se na postel a sbíráš sílu zavolat na to poslední číslo, které už znáš z paměti.

21:11

Odkládáš to, představuješ si, jak Sára vypadá, co dělá, co ti řekne, co uděláš, když to vezme muž nebo Alice nebo někdo jiný. Přehraješ si ten rozhovor v duchu:

– Ahoj, Sáro, stýská se mi po tobě, často na tebe myslím... Taky se mi stýská... Můžu se zastavit? Ne, radši ne... Proč ne? Nemělo by to význam. Domluvili jsme se přece... Žiješ s někým? Proboha, to sis myslel, že budu sama? Čekala jsem na tebe skoro dva roky...

Dva je moc. Rok, rok a půl, maximálně, rozhoduješ.

– Čekala jsem na tebe rok a půl... Jak, čekala? Čekala jsem, že se vrátíš, že se ozveš... Ale Sáro...

Příliš nepravděpodobné.

– Jak se má Alice? Jak vypadá? Učí se dobře? Je krásná? Nemá to smysl, Martine. Prosím tě, nakaz mi život...

To je dost silné. Tak by to Sára nikdy neřekla.

– Nevstupuj mi do života...

Ještě horší.

– Zničil bys dvěma lidem všechno, co mají.

Moc dramatické a patetické.

– Rozboural bys dvěma lidem jejich jistoty... Naboural bys dvěma lidem vztah...

Přestaneš si představovat. Určíš si nejzazší termín, kdy Sáře zavoláš.

21:30

Vytáčíš 4 – 3 – 3 – 2 – 1... Po čtvrtém zazvonění máš chuť zavěsit. Po šestém to vezme Sára a řekne: – Prosím... – Ahoj, tady je Martin, řekneš. – Dobrý večer. Který Martin? zeptá se Sára. Řekneš svoje příjmení. – Nezlobte se, to bude asi omyl, řekne. Nemůžeš tomu uvěřit. Vysvětluješ, že voláš Sáru Fischerovou, číslo 433 21. – To jsem já, řekne Sára. – Sáro, ty si na mě nepamatuješ? Bydleli jsme spolu na Sadové, máš přece dceru Alici... – Mám dceru Alenu a Katku. Nikdy jsem na Sadové nebydlela. Asi jste se spletl. – Sáro, to myslíš vážně? – Asi jste se zmylil, dobrou noc. – Nezlobte se..., řekneš ještě do sluchátka, než se ozve oznamovací tón.

21:35

Nemůžeš tomu uvěřit. Nerozumíš tomu. Nic nevíš. Připadáš si jako ve snu. Sára neexistuje nebo na tebe zapoměla nebo jsi mluvil s jinou Sárou Fischerovou. Připustíš si dokonce, že Sára nikdy neexistovala. Přistoupíš k oknu, odhrneš záclonu a v osvětleném okně uvidíš sebe. Přitiskneš čelo na sklo a díváš se ven. Představíš si Editiny vlasy a nohy, vzpomeneš si, jak se tě ptala, jestli se ještě dnes někde opravují panenky, vzpomeneš si na detaily o její babičce, vybavíš si dokonce jméno její nejlepší školní kamarádky a jméno jejího kocoura. *Zoe*, *Limonádový Zoe*, napadne tě, a nejsi si jistý, jestli se ti to všechno jenom nezdálo, jestli nejsi cvok, jestli to všechno neexistuje jenom ve tvých představách. Sen ve Zlíně. Napadne tě, že Editě zavoláš, ale najdeš si důvody, proč to neudělat. Možná už spí nebo se koupe, možná se dívá s někým na televizi, telefon by probudil její dceru a kocoura, možná by ho vzal Editin přítel nebo někdo, kdo by tě neznal. Další omyl. Nevíš, co bys řekl. Kdo vlastně jsi? Proč voláš?

21:47

Svlékneš si kalhoty a ponožky a vlezeš do postele. Sníš na jeden zátah celé balení oplatků a dopiješ první litr džusu. Pokoušíš se vybavit si, kde měla Sára mateřská znamínka. Vzpomeneš si na jedno na levém stehně. Představuješ si její chůzi, její dikci, gesta, detaily. Vzpomínáš na chvíle, události a náhody, které vás se Sárrou rozdělily. *Existují vůbec náhody?* napadne tě. *Možná existuje ďábel,* říkáš si. *Za dobro přichází odměna a za zlo taky, jenom nevíš kdy a v jaké formě a nevíš, co je odměna a jak vypadá.*

22:02

Měli jste se Sárrou všechno. Nechybělo vám nic, ale přesto jste se často hádali. Většinou kvůli zbytečnostem. Každý chtěl prosadit svoje ego a svoje ambice. Váš život se téměř rovnou měrou dělil mezi práci a zábavu. Žádné povinnosti jste neměli. Žádné velké starosti. Potom Sáře selhala antikoncepce. Byla těhotná a ty jsi samozřejmě nabídl, že si ji vezmeš. Odmítla to. Řekla ti, že tě nechce omezovat. Argumentoval jsi tím, že to není omezování, že to chceš, že je to tvoje svobodná volba, ale Sára trvala na vaší nezávislosti, volnosti, svobodě a toleranci. *Sáro, to už ale není film, to už není jako, to je doopravdy,* snažil ses ji přesvědčit. *Nekřič na mě. Já to vím. Ted' to ale nedeme řešit. V každém případě ti děkuju,* řekla. Zeptal ses, kdy to vyřešíte, a Sára ti řekla, že až bude čas. Čekal jsi na ten čas devět měsíců. Potom se Sáře narodila dcera. Chtěl jsi, aby se jmenovala Alena, ale Sáře se víc líbilo jméno Alice. Přinesl jsi jí do porodnice třicet růží a znovu jsi jí nabídl, že se s ní oženíš. *Víš, myslím, že už přišel ten čas, kdy bysme to měli vyřešit,* řekla. Políbil jsi ji na suché, po porodu rozpraskané rty, hladil ji po vlasech a aspoň třikrát jí zopakoval: *Ty blázne, miluju tě.*

22:44

Vstaneš, otevřeš druhou krabici džusu a naliješ si. Zhasneš světla kromě lampy u postele a znovu si lehneš. Stíny na stropě. Zvuky hotelu. Zvuky noci, zvuky a obrazy v tvé hlavě.

Tisíckrát promítnuté záběry. Všechno jsi tisíckrát probral, rozebral a zhodnotil. Není co měnit. Narození dcery a plánovanou svatbu jsi oslavil velkolepým flámem s přáteli. Byly tam taky přítelkyně. Většinou Sářiny. S jednou z nich jsi skončil v posteli. Jmenovala se Pavlína. Říkali o ní, že je dobrá. Líbila se ti. Přitahovala tě. Byli jste opilí. Ráno se někdo dobýval do bytu. Pokoušel se odemknout. Když se mu to nepodařilo, vytvrave zvonil. Tvůj klíč byl zevnitř. Bylo ti špatně. Měl jsi výčitky, strach a kocovinu. Jediný další klíč od bytu měla Sára, ale bylo nepravděpodobné, že by ji třetí den po porodu pustili domů. Šel jsi otevřít. Pavlína se začala ve spěchu oblékat. Za dveřmi byla Sářina matka. Klíč jí dala Sára. Měla připravit plínky, postýlku a ostatní věci pro malou. Řekla ti, že měla strach, že se ti něco stalo, když jsi neotvíral. Potom vešla do pokoje. Dívka, se kterou jsi strávil noc, seděla polonahá na gauči a česala si vlasy.

23:07

Bál ses, že se Sára k tobě už nevrátí, že se i s dítětem odstěhuje k rodičům, ale vrátila se. Nic ti nevyčítala. Nevzpomněla taky, že byste se měli vzít. Holčička dostala její příjmení. Někdy v noci ses probudil a přistihl Sáru, že pláče. Prosil jsi ji, aby ti odpustila, a ona kývala hlavou a tvrdila, že se nezlobí, že ti nemá co odpustit, když jste přece svobodní a tolerantní. Bolelo tě, že se trápí. Po šesti týdnech ses pokusil se Sárou pomilovat. Omluvila se. Zkoušel jsi to skoro každý den. *Já chci, ale nemůžu, opravdu, nejde to, nenut mě*, říkala ti vždycky. Byl jsi trpělivý. Čekal jsi. Říkal sis, že se to spraví. Staral ses o Alici, vstával jsi k ní v noci, staral se o plínky, krmil ji sunarem, vozil ji v kočárku na dlouhé procházky. Žil jsi jako vzorný manžel a otec. Umýval jsi podlahu a nádobí a třikrát týdně nosil Sáře snídani do postele. Udělal bys všechno, aby ti odpustila, aby bylo všecko jako dřív.

23:39

Obrazy na stropě hotelového pokoje. Zvažuješ, jestli máš užít něco na spaní, ale nechce se ti vstát, nechce se ti pohnout. Za

zavřenýma očima vidíš Sáru tři měsíce po porodu. Je hubenější, vážnější. Pohybujete se v bytě kolem sebe. Žijete spolu a míváte se. Už se ani neodvážíš říct jí slogan o tom, jak není důvod být vážný. Prosiš ji, aby ti vynadala, aby se vybrečela na tvém rameni, aby ti odpustila, a ona ti říká, že není co odpouštět. Není o čem mluvit. Večeříte se Sárou v kuchyni. Smutné světlo. Umyješ nádobí a utečeš do hospody. Když se vrátíš, Sára leží v posteli a čte si. *Nic?* zeptáš se jí. *Až se budu chtít s tebou vyspat, tak ti dám vědět*, řekne ti. Nic víc. Neřekne ti, abys vypadl nebo abys táhl za Pavlínou. Skoro se už nehádáte. Alice se rozpláče a Sára odloží knihu a jde k ní. Ty odejdeš za Pavlínou. Odemkne ti a hned za dveřmi se na tebe přisaje. Říkáš jí, že jsi něco zapomněl a že se vrátíš, a utečeš domů. Je pozdě, ale Sára ještě nespí. Kdykoliv se probudíš, Sára nespí.

23:58

Ozve se telefon. Lekneš se, vyskočíš a zvedneš sluchátko, ale uslyšíš jenom oznamovací tón. *Sára, Edita, Kdokoliv, Omyl, Nedopatření*, napadne tě. Zajdeš na záchod a potom stojíš chvíli u okna a díváš se ven. Studená světla noci na začátku léta. Pustina nočního města. Magická pustina podivuhodného pracovního města. Myslíš na Editu. Na to, jak se během dne proměňovala z energické pracující ženy na romantickou dívku, která věřila, že jednou někde potká muže, který bude chtít jenom ji a žádnou jinou a ona že bude chtít jenom jeho a žádného jiného, pro něho bude uklízet a prát a vařit a zavařovat na zimu, na něho bude čekat, o něho se bude bát, o jeho děti se bude starat a to bude úplně všechno, co bude chtít. To všechno ti vyprávěla a když skončila, zeptal ses jí, jestli takového muže potkala a ona se usmála a řekla, že ano, dvakrát.

0:25

Naladíš v rádiu přijatelnou muziku. Ještě se ti nechce spát. Nemůžeš spát. Učili tě, že nemáš myslet na minulost, že

minulost se nedá změnit, že jediné, co má smysl, je přítomnost, ale přítomnost je plná noci. Štěstí odpoutané od minulosti, uchráněné od budoucnosti. ONA a ON v mlze. Tisíce nástrah, stereotypů, věcí, gest, nocí, cest. Usměvavý cizí svět za hranicemi bytů. Studenti a notorici v bufetu RYO, prázdné tržiště Pod kaštany, betonové pulty, prázdné kartonové krabice, hnijící zelenina v kontejnerech, noční dálkový autobus, nádraží, pach nafty, loučení a přerušeno spánku, taxíky ujíždějící na Jižní Svahy, světla na nábřeží, zvuky posunovaných vagonů, krátký vzlyk motorové lokomotivy, hudba přetékající z barů, podpatky na pusté ulici, pláč probuzeného dítěte, hlasy za zdí, láska za panelovou zdí, bezradní milenci na lavičce v parku, denní a noční můry, bezesné noci a denní snění.

0:47

Vzpomínáš na to, jak Sáru přemluvily její kamarádky, aby s nimi šla na večírek. Dámská jízda. Hlídal jsi Alici a čekal na ni, ale Sára přišla domů až v deset dopoledne. Řekla ti, že přespala u kamarádky. Zdálo se ti, že se po té noci Sára změnila. Všiml sis jistých změn. Nic se ale nezměnilo ve vašem vztahu. Když ses jí v noci snažil dotýkat, odtáhla se na druhý konec postele. Skoro každý večer někam odcházela a vracela se většinou ještě do půlnoci. Řekla ti, že chodí s kamarádkami do kina, do divadla, na mejdany. Potom jsi na ni zase čekal celou noc. Užíral ses, trápil ses představami, měl jsi o ni strach. Stál jsi u okna za záclonou s flaškou slivovice v ruce a pozoroval prázdnou ulici. Vrátila se kolem sedmé ráno. Když ses zeptal, kde byla, řekla ti, že s přítelem. Zeptal ses, jestli s ním spala. *Bože, ty jsi naivní,* řekla ti. Když ses chtěl dovědět nějaké detaily, řekla ti, že ten vztah trval asi měsíc, ale že to dnes v noci skončila. *Neudělala jsem nic jiného než ty. Ty jsi měl Pavlínu... Ale s Pavlínou to byl omyl, náhoda, okamžik... Byl jsem opilý, nebyly v tom žádné city,* argumentoval jsi a Sára ti řekla, že ona Petra taky nikdy nemilovala. *Proč jsi s ním teda spala a se mnou nemůžeš,* dorážel jsi na ni. Sára ti řekla, že neví, proč to dělala a že je to pryč a nechce o tom mluvit. Pustila si horkou

vodu do vany a ty ses díval, jak se svléká, jak si sedá do vany, kolena skrčí k bradě a zavře oči. Stál jsi ve dveřích koupelny a nevěděl, co máš říct, co máš udělat. Měl jsi pocit, jako by tě někdo vygumoval ze světa.

1:22

Nemůžeš usnout. Nechce se ti usnout. Nechceš přestat vzpomínat. Nemůžeš přestat. Chceš si přehrát ten totálně obehnaný příběh až do konce a na jeho konci zůstat v klidu. Tentokrát už to skoro nebolí. Jako bys myslel na cizí lidi. Sára a ty. Jedna láska ve Zlíně. Přestalo to fungovat. Nefungovalo to. Ani Sára to nezvládla podle svých představ. Svůj vztah s přítelem neukončila tak, jak si představovala. Ten člověk se jednou objevil u vás doma. Seděli jste v pokoji a společně ve třech řešili, koho Sára miluje, koho nemiluje, koho už nemiluje a koho milovala a ke komu patří a u koho zůstane. Měl jsi v krvi asi dvě promile, abys to přežil. Asi dva dny po tom jste se se Sárrou pomilovali. Bylo to něžné a divoké a nové jak na začátku. Nikdy potom už jste to nedokázali zopakovat. Nikdy potom jste už spolu nespali.

1:48

Nedokázali jste si odpustit. Nedokázali jste si neubližovat. Leželi jste vedle sebe jak nemocní brouci a mezi vámi byly bariéry představ a vzpomínek. Obrázky. Obrázky byly tvoje práce. Představoval sis detaily. Tisíce záběrů. Sára a on, on a Sára, Sářin obličej vedle jeho, Sářino tělo na jeho těle, vymýšlel a přehrával sis dialogy mezi ním a Sárrou. Situace, pohyby, doteky, den po dni. Přemýšlel jsi, jestli byl lepší milenec než ty, jestli měl větší penis, jestli s ním Sára zažila větší od vaz, co všechno spolu v posteli dělali. Ztratil jsi sebedůvěru a pomalu jsi ztrácel Sárrou a sám sebe. Zavřeli tě na záchytku, když jsi shazoval popelnice z chodníku. Vyslýchali tě na policii, když jsi v opilosti rozbil výkladní skříň. Sebrali ti řidičák. Našli tě spát na chodníku před vchodem vašeho domu, na lavičce v parku. Opíjel ses do němoty na mejdanech. Znáší

se ti začali vyhýbat. Nedokázal ses vžít do Sářiných pocitů. Přestal ses o její pocity zajímat. Užíral ses svojí bolestí. Nosil jsi svou bolest jako vyznamenání. Měsíce jsi neudělal dobrou fotku. Přestal ses zajímat o dceru. Alice už seděla a ložila po čtyřech. Batolila se pod tvýma nejistýma nohama a ty jsi cosi mumlal o lásce a nezávislosti a svobodě, o tom, že svobodný pták je nejvěrnější. Čekal jsi, že se něco stane, že se něco změní, že Sára překoná svoje demony nebo zmizí ti tvoji. Čekal jsi, že všecko bude jako dřív. Sám jsi ale nedokázal nic změnit. Jenom jsi čekal, až to přijde, a když přišlo to *už to tak dál nejde, skončeme to, nemá to smysl*, ulevilo se ti. Přivítal jsi to. Se Sárou jste se dohodli rychle, pragmaticky. Jako obchodníci. Vytyčili jste si pro rozchod stejně patetická pravidla a zásady, jako byly kdysi nezávislost, svoboda, volnost a tolerance. Nebudete spolu žít, nebudete se vídat, zapomeneš, že Alice je tvoje dcera, žádné nároky, žádné scény, zapomeneš, zapomenete, zapomenou. Nebyl důvod být vážný. Kamarád ti nabídl místo v jednom pražském časopisu. V prvních dvou letech po rozchodu jsi Sáře občas zatelefonoval. Potom už ne. Sehnal sis jednopokojový byt na Smíchově. Sářina matka ti nabídla peníze jako odstupné za byt na Sadové. Láska ve Zlíně. Střízlivá a praktická jako všecko v tomto podivuhodném městě.

2:19

Zkontroluješ čas a uvědomíš si, že za chvíli bude nad tímto podivuhodným městem svítat. Slunce se vyloupne nad Přílukami, projde městem a schová se někde v Prštném nebo v Loukách. Obrátíš se na bok a snažíš se usnout. Vzpomínáš na Editu. Promítáš si příjemné a klidné obrazy. Most u bývalé sběrný, lesní cestu nad Mladcovou, tržišť, park... Učili tě, že máš být smířlivý, že máš milovat a nesoudit, volně plynout, být, poslouchat, vidět, zaznamenávat, vždy je jen to, co je, neexistuje nic než to, co právě máme. Vplouváš do přístavu, zelené tiché moře, slupky z pomerančů a zahnívajících zelené listy, ohlazené kusy dřev, houpání. Jsi smířlivý, jsi smířený.

S každým a se vším. Alespoň pro tuto chvíli, alespoň pro zbytek této noci.

5:56

Venku už je světlo. Zhasínáš lampu u postele. Vstaneš a znovu a zase se díváš oknem na město. Všecko je jako včera. Čas, den, obchod, zábava, kouř v bistrech, rychlé snídaně v panelových bytech, auta na křižovatkách, lidé na přechodech, kousky polystyrenu pod splavy na Dřevnici, které se nikdy nevymaní z moci vody, křoviny na stráních nad městem plné ptáků, ranní trolejbusy projíždějící Zálešnou a Kúty, rozkvetlé stromy na Štefánikově ulici, zamlžená pole za Vršavou. Všechno je na místě.

6:48

Pomalou se oblékáš. Sbalíš si věci. Ve dveřích pokoje se ohlížíš, jestli jsi něco nezapomněl. Rozhoduješ se, že se nasnídáš až někde po cestě. Přivoláš výtah, nastoupíš a sjíždíš dolů. V kapse bundy nahmatáš papír s editiným telefonním číslem. Černým fixem je na něm napsáno 433 21. Zastaví se ti srdce, ochrne ti mozek. Znovu a znovu čteš to číslo, které znáš od včerejška zpaměti. 4 - 3 - 3 - 2 - 1... Nic nechápeš. Ničemu nerozumíš. Výtah zastaví a ty vystoupíš a zamíříš k recepci. U barového pultu bistra naproti recepci sedí Sára ve žlutých pletených šatech, dívá se na tebe a usmívá se. Přijdeš k ní a dotkneš se jejích vlasů. Mají barvu čerstvě vyloupaného kaštanu, barvu, jakou vídáme jenom ve snech. Pohladíš ji po tváři a Sára sklouzne z barové židle a položí ti paže kolem krku. Přitiskneš ji k sobě. – Měla jsem strach, že odjedeš dřív, řekne ti svým zastřeným hlasem a položí ti hlavu na rameno. Nějaký Ital, který se asi vrací z celonočního flámu, zatleská.